

**รูปแบบการพัฒนา M-Learning :
กรณีศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**

**Development Model of M-Learning : Case Study Media in Social Studies, Religion
and Culture Learning Substance for the General Education Section of
Phra Pariyattidhamma Schools**

กิตติพร ไชยโรจน์^{1*}
Kittiporn Chairroj^{1*}
ปัญญา เลิศไกร²
Panya Lertkrai²
ศศลักษณ์ ทองขาว³
Sasalak Tongkaw³

บทคัดย่อ

การพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา มีพื้นที่ต้นแบบ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมะนาวหวาน จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ปฏิบัติการ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่ประเมิน คือ โรงเรียนแสงทองวิทยาธรรม จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอน 2) เพื่อสร้างและพัฒนา M-Learning และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้ M-Learning

ผลการศึกษาพบว่า ระยะที่ 1 ผลการศึกษสภาพการเรียนการสอน ภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมะนาวหวาน และโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสระเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่มีการนำสื่อตัวนี้มาใช้ประกอบการเรียนการสอนมาก่อน และทั้งสองโรงเรียนก็มีความสนใจในสื่อ M-Learning สูง ระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนา M-Learning นำผลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 ไปสู่กระบวนการออกแบบและสร้าง M-Learning โดยเนื้อหาที่ใช้ในการสร้าง M-Learning ต้องเป็นเนื้อหาที่ได้จากการพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งจากการศึกษาปัญหาที่พบขณะทำการสอน และจากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในขณะเรียนของผู้เรียน กระบวนการสร้าง M-Learning ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Google Site ในการสร้าง จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปทดลองใช้จริง ผลการทดลองใช้ M-Learning ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ผลการประเมินการใช้ M-Learning รอบแรกคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (E1) มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 69.06 และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (E2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.56 ส่วนผลการทดลองใช้รอบสองคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (E1) มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.83 และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (E2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.50

^{1*} นักศึกษหลักสูตรครุศาสตรศึกษบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาคุณกัญนิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาคุณกัญนิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ระยะที่ 3 ผลการเผยแพร่และประเมินผลการใช้ M-Learning ณ โรงเรียนแสงทองวิทยาคาร วัดหัวป้อมใน ตำบลบ่อ
ยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านปัจจัย, ด้านกระบวนการ และด้าน
ผลผลิต ได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจของฝ่ายบริหารและคณะครูผู้สอน

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา M-Learning โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญ

Abstract

Development of M-Learning media in Social Studies, Religion and Culture Learning Substance utilized a research and development approach based on Wat Manao Waan Phra Pariyattidhamma School, Nakhon Sri Thammarat as a model, the General Education Section of Phra Pariyattidhamma School of Wat Pra Sariang, Nakhon Sri Thammarat as the operating area and Saeng Thong Witthaya School, Songkhla Province, as an evaluation area. The objectives of the study were the following : 1) to study the state of teaching of the school, 2) to create and develop the M-Learning and 3) to evaluate the use of M-Learning media.

The results of the study revealed the following : Stage 1 : Wat Manao Waan Phra Pariyattidhamma School, Nakhon Sri Thammarat and at the General Education Section of Phra Pariyattidhamma School of Wat Pra Sariang, Nakhon Sri Thammarat, have never introduced the M-Learning media in their teaching activities. However, both schools were highly interested in using the M-Learning media. Stage 2 : For the creation and development of M-Learning, the results of the study in Phase 1 were used in the design and creation of M-Learning. The contents used to create M-Learning media derived from discussions with the teachers regarding the problems encountered while teaching and from observing the student's interest in learning while being taught. The researcher used a tool called Google Site in the M-Learning creation process. The creation outputs were furthered verified by experts in the field, amended and improved as recommended before putting into actual use. The results of the M-Learning trial in Wat Wat Pra Sariang School revealed the pre-learning score (E1) showing an efficiency of 69.06 and the post-learning score (E2) showing an efficiency of 87.50. Stage 3 : Results of the dissemination and evaluation of M-Learning media at Saeng Thong Witthayatham School, Tambon Bo Yang, Mueang Songkhla District, Songkhla Province revealed the following : the assessment of environment, factor, process and output showed a 'high' level of satisfaction among administrators and teachers in the school.

Keywords : development model, M-Learning, Phra Pariyattidhamma schools

บทนำ

การพัฒนาสื่อและรูปแบบการสอนทางเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากจะทำให้เกิดรูปแบบวิธีการสำหรับจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางวิชาความรู้แล้วนั้น สิ่งที่สำคัญไม่ได้คือการส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางความคิดและจิตใจที่จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติ เจตคติ ที่ตั้งมั่นในคุณงาม

ความดีและเป็นประโยชน์แก่สังคม M-learning เป็นการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์หรือบทเรียนสำเร็จรูป (Instructional Package) ที่นำเสนอผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน หรือคอมพิวเตอร์แบบพกพา โดยการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายโทรคมนาคมแบบไร้สายสามารถสรุปประโยชน์ที่ชัดเจนได้คือ การเข้าถึงข้อมูล (Access) ได้ทุกที่ ทุกเวลา, สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการ

เรียนรู้, สร้างสภาพการร่วมมือ (Collaboration) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น และทำให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้น Geddes [1], Keegan [2], และ Quinn [3]

M-Learning หรือ Mobile Learning นับเป็นนวัตกรรมและก้าวใหม่ของการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในสังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่า มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือราว 2 พันล้านคนในปี ค.ศ. 2006 และเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดเป็น 3.3 พันล้านคนในปี ค.ศ. 2007 โดยในปี ค.ศ. 2008 มีผู้ลงทะเบียนใช้งานโทรศัพท์มือถือมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกเกือบสามเท่า นักการศึกษาสมัยใหม่จึงเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาบทเรียนหรือส่งเสริมการเรียนรู้ทางไกล คือ นำเสนอสารสนเทศผ่านโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์แบบพกพาโดยใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์ไร้สายเป็นช่องทางในการนำเสนอและจัดการบทเรียนหรือการเรียนรู้ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนผ่านเครื่องมือสื่อสารของตัวเองได้ตลอดเวลา กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ [4] และประไพพิศ เกษพานิช [5]

กองแผนงานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้สรุปสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมระดับมัธยม พบว่ายังมีปัญหาอีกหลายอย่างที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น การจัดการศึกษาเชิงขาดระบบ ขาดกระบวนการจัดการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา ข้อมูลที่เป็นเอกสารในการปฏิบัติงาน ขาดการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงาน ขาดการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านเอกสาร คู่มือครู ตำราเรียน แผนการสอน การฝึกอบรมบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และสื่อการสอน นอกจากนี้ยังพบว่าการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในห้องปฏิบัติการยังอยู่ในขั้นต่ำ สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ ล้าสมัย ไม่สร้างความสนใจของผู้เรียน มนัสภาคภูมิและคณะ [6] จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา โดยหวังว่าพระอาจารย์-ครูผู้สอนจะสามารถนำชุด M-Learning ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอน
2. เพื่อสร้างและพัฒนา M-Learning
3. เพื่อประเมินผลการใช้ M-Learning กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยแบ่งกระบวนการศึกษาออกเป็น 2 กระบวนการตามรูปแบบการศึกษาวิจัยภาคสนาม สังเกตสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม การใช้ข้อมูลเอกสาร และการประชุมกลุ่ม ปัญญา เลิศไกร และสัญจร นิลกาญจน์ [7] คือ การสำรวจข้อมูลภาคสนาม และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแรกเป็นการสร้าง M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยใช้ Google Site และขั้นต่อมาเป็นการพัฒนา M-Learning เป็นการทดลองใช้ M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 2 ครั้ง โดยใช้เครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินผลการใช้

ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้ M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยแบบประเมินแบ่งกระบวนการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแรกเป็นการเผยแพร่และประเมิน M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา และชั้นสองเป็นการสรุปผลการประเมิน M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพการเรียนการสอน กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีขนาดห้องเรียนขนาดสำหรับผู้เรียนประมาณ 30 คน จำนวนห้องเรียนมีปริมาณที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นมีห้องเรียนประจำเป็นของตนเองมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องฉายอินเทอร์เน็ตใช้สืบค้นข้อมูล มีนักเรียนเข้ามาเรียนปีละประมาณ 20-70 รูป โดยเป็นบุตรหลานของผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่บริเวณใกล้เคียงวัดเป็นส่วนใหญ่ และส่วนน้อยเป็นเด็กจากต่างจังหวัด สำหรับอาจารย์ผู้สอนนั้นมีทั้งอาจารย์ที่เป็นพระสงฆ์และอาจารย์ที่เป็นฆราวาสจากโรงเรียนข้างกลางมาร่วมทำการสอน

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ขั้นตอน นำผลที่ได้จากการศึกษาไปสู่กระบวนการออกแบบและสร้าง M-Learning โดยเนื้อหาที่ใช้ในการสร้าง M-Learning เป็นเนื้อหาที่ได้จากการพูดคุยกับครูผู้สอนถึงความสำคัญของเนื้อหา ปัญหาที่พบขณะทำการสอน และสังเกตพฤติกรรมความสนใจในขณะที่เรียนของผู้เรียน ครูผู้สอนได้เสนอให้ผู้วิจัยจัดทำ M-Learning ในเนื้อหาวิชา “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา”

กระบวนการสร้าง M-Learning ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Google Site ในการสร้าง และใช้เนื้อหาที่ได้จากครูผู้สอนในหัวข้อ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ในรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นหลัก

การทดลองใช้ M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษารอบแรก

การทดลองใช้รอบแรกเป็นการนำ M-Learning ที่สร้างขึ้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว มาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ห้องที่ใช้ทำการทดลองเป็นห้องเรียนของนักเรียนที่มีลักษณะเป็นห้องเปิด มีประตูทางเข้าห้อง 2 ทาง มีหน้าต่างระบายอากาศโดยรอบ มีพัดลมระบายอากาศเพื่อให้อากาศในห้องถ่ายเทได้สะดวก

บรรยากาศระหว่างทำการเรียนการสอนโดยใช้ M-Learning พบว่า ตัวผู้เรียนมีความตื่นตัวกับการใช้ M-Learning เป็นอย่างมาก ผู้เรียนแสดงออกทางสีหน้าถึงความสนุกสนานอย่างชัดเจน มีการสอบถามขณะทำการเรียนอยู่บ้างเป็นระยะ ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และมีปัญหาการใช้ M-Learning อยู่บ้างเป็นระยะ

สรุปผลการทดลองรอบแรกได้ว่า M-Learning ได้รับความสนใจจากผู้เรียนในระดับที่น่าพอใจ ผู้เรียนมีการปรับตัวเข้าหา M-Learning ได้เป็นอย่างดี ครูมีการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในเรื่องการใช้ M-Learning บ้างเป็นครั้งคราว ตลอดการทดลองสังเกตได้ถึงความตั้งใจเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้คะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัด ในการทำการทดลองรอบแรกมีปัญหาในเรื่องเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียนอยู่พอสมควรซึ่งมีผลต่อสมาธิของผู้เรียน ระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่สมบูรณ์ในจุดที่ทำการทดลอง ในส่วนของ M-Learning ยังต้องทำการปรับปรุงในเรื่องของขนาดและสีของตัวอักษร การแก้ไขคำผิด การจัดแบ่งเนื้อหาให้เป็นสัดส่วนเพิ่มเติมในส่วน of แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนเข้าไปใน M-Learning และลดข้อคำถามลงจากจำนวน 40 ข้อ เหลือ 30 ข้อ

การทดลองใช้ M-Learning กลุ่มสาระฯ

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา รอบสอง

การทดลองใช้รอบสองเป็นการนำ M-Learning
ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามผลการทดลองใช้รอบ
แรก มาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ห้องที่ใช้ในการ
ทดลองเป็นห้องประชุมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
สามัญ วัดสระเรียง มีลักษณะเป็นห้องปิด มีประตูเข้า
ออกห้อง 1 ทาง มีฝ้าม่านปิดรอบห้อง มีระบบไฟส่อง
สว่างชัดเจนทั่วทั้งห้อง มีพัดลมระบาย และมีเครื่องปรับ
อากาศ

โดยในขั้นตอนนี้มีการใช้เทคนิคการเรียนการ
สอนแบบ “วิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้น
เรียน” เพิ่มเข้ามา ทำให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรม
การเรียนรู้ได้ดีขึ้น กล่าวคือถามเมื่อมีปัญหาหรือเกิด
ข้อสงสัยในกิจกรรมหรือบทเรียนต่าง ๆ ผู้เรียนมีความ
สนุกสนานกับการเรียนดีขึ้น รัชพล ทิธี [9]

สรุปผลจากการทดลองรอบสองได้ว่าผู้เรียนให้
ความสนใจ M-Learning เป็นอย่างสูง เพราะ M-Learning
มีความสามารถในการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย จึง
ทำให้เป็นที่สนใจของผู้เรียน การปรับปรุง M-Learning
จากผลการทดลองใช้ในรอบแรกทำให้ปัญหาการสับสน
ต่อการค้นหาเนื้อหาของผู้เรียนลดลง เสี่ยงรบกวน
ภายนอก แสงสว่าง อุณหภูมิของห้องเรียน ล้วนมีผล
ต่อสมาธิและความตั้งใจเรียนของผู้เรียน ในส่วนของ
M-Learning มีส่วนที่ต้องเพิ่มเติมในเรื่องการเพิ่มคลิป
วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนเป็นต้น

ผลการการใช้ M-Learning กลุ่มสาระฯ
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า

1. ด้านสภาวะแวดล้อม การพัฒนา M-Learning
กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะช่วยยกระดับ
สภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านปัจจัยการดำเนินการพัฒนา M-Learning
กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการสนับสนุน

ในเรื่องของครูผู้สอนและผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการ
อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ได้รับงบประมาณสนับสนุน
จากทางราชการอย่างพอเพียง มีห้องปฏิบัติการงานของ
โครงการอย่างเหมาะสมและพอเพียงสำหรับจัดทำ
ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom)

3. ด้านกระบวนการ การพัฒนา M-Learning
กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า
มีความต้องการในการพัฒนา M-Learning ที่ออกไป
ในทิศทางที่สูง ทางโรงเรียนเริ่มได้งบประมาณใน
การดำเนินการพัฒนาจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ
มีการส่งเสริมด้านห้องเรียน (Smart Classroom)
การดำเนินโครงการจึงออกมาในทิศทางที่ดี

4. ด้านผลผลิต การพัฒนา M-Learning
กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านประสิทธิภาพ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่าความ
กระตือรือร้นในการใช้ M-Learning ของครูผู้สอน
อยู่ในเกณฑ์ดี ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นเป็น
อย่างสูงในการพยายามเรียนรู้และใช้ M-Learning
ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นเป็นอย่างสูงในการ
พยายามเรียนรู้และใช้ M-Learning ให้ได้ประสิทธิภาพ
สูงที่สุดด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
และกระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญและให้การ
สนับสนุนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย
และมีความหลากหลายมากกว่าที่เป็นอยู่
  - 1.2 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และพัฒนา
“การพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา” สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาสื่อการ
เรียนการสอนในแขนงวิชาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพที่ดี
ยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การจัดระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องมีความครอบคลุมอาคารเรียน สามารถจำกัดบริเวณใช้งาน และมีระบบคัดกรองเว็บไซต์ที่ไม่พึงประสงค์ให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ในการวิจัยการพัฒนา M-Learning กลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีระยะเวลาสำหรับการวิจัยที่ค่อนข้างจำกัด การเฝ้าติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนหลังทำการทดลองใช้มีเวลาจำกัด หากมีการวิจัยในครั้งต่อไป ให้มีการติดตามผลหลังการทดลองใช้ด้วย เพื่อให้ได้ผลการทดลองใช้ที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น

2.3 สามารถนำไปเป็นต้นแบบของการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Geddes. (2006). **Mobile learning in the 21st century : benefit for learners**. Retrieved.
- [2] Keegan, D. (2006). **The future of learning : From eLearning to mLearning, Chapter 3. From eLearning to mLearning**. Retrieved 13 Oct, 2006, from http://learning.ericsson.net/mlearning2/project_one/thebook/chapter3.html
- [3] Quinn, Clark. **MLearning : mobile, wireless In-oir-Pocket learning**. (Online), Available from www.linezine.com/index.htm
- [4] กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2549). **เทคโนโลยีการศึกษาเพื่ออาชีพ**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [5] ประไพพิศ เกษพานิช. (2554). **การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Mobile Learning)**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [6] มนต์ ภาคภูมิ และคณะ. (2538). **“ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา”** ในรายงานการวิจัยกรมการศาสนา หน้า 5-6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ การ

ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

- [7] ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์. (2559). **“การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม.”** วารสารนาคบุตรปริทรรศน์. 8 (2) : 3.
- [8] Stufflebeam, Daniel L. et al. (1971). **Education Evaluation and Decision Making**. Itasca, Illinois : Peacock Publisher.
- [9] ชัชพล ทิธี. (2559). **“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น เรื่องกระบวนการวิจัย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน.”** วารสารนาคบุตรปริทรรศน์. 8 (2) : 111.